

Слободяник Ю. Б., канд. екон. наук, доц.,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
Тимощенко Ю. М., асистент
кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ОЦІНКА ВАРТОСТІ АКТИВІВ: АСПЕКТИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ НАУК

Економічні реформи в Україні, які спрямовані на створення конкурентоспроможної національної економіки, розвиток новітніх методів господарювання впливають на фінансово-кредитну систему, змінюють економічне, інформаційне та правове середовище функціонування підприємств. У сфері фінансів, банківської справи і бухгалтерського обліку відбуваються серйозні зміни, пов'язані з євроінтеграційними процесами. Розвиток фондового ринку, міжнародна інтеграція вимагають нових, більш якісних підходів до інформаційного забезпечення власника капіталу. На сучасному етапі вельми необхідна адекватна організація фінансової діяльності підприємств, які ведуть виробничо-комерційну діяльність. Розвиток суспільних відносин призвів до необхідності стандартизації обліку на міжнародному рівні. Тому завдання щодо управління суб'єктами господарювання, які працюють в умовах нестабільного соціально-економічного оточення, потребують розв'язання у системному, науково обґрунтованому підході.

Ефективна діяльність будь-якої підприємницької структури залежить від якості управління її активами. Висока динаміка факторів зовнішнього середовища — правового поля, кон'юнктури фінансового, товарного ринків тощо, а також нестійкі внутрішні умови функціонування суб'єктів господарювання обумовлюють необхідність забезпечення високого динамізму в системі управління активами. Остання має враховувати зміни вищезазначених факторів, потенціал формування фінансових ресурсів, темпи економічного зростання, форми організації виробничої та фінансової діяльності, фінансовий стан та інші параметри функціонування суб'єктів господарювання.

Реалізація поставлених завдань неможлива без проведення достовірної вартісної оцінки активів, яка б відповідала основним принципам управління. Адже прийняття переважної більшості фінансових рішень відбувається виходячи з визначеної вартості наявних активів.

Основи фінансового управління активами традиційно пов'язані із здійсненням операційної, інвестиційної діяльності підприємства. У зв'язку з цим основна увага в літературі приділяється забезпеченню ефективності формування активів та використання в операційному чи інвестиційному процесі. Одночасно багато важливих напрямків залишається недостатньо вивченими, один з яких — методи оцінки вартості активів діючих підприємств, їх вплив на фінансові результати діяльності, на показники, що використовуються у фінансовому аналізі, на оцінку загальної ринкової вартості підприємства.

Кінцеві результати діяльності прямо чи опосередковано залежать від управлінських рішень щодо формування і використання активів. У зв'язку з цим управління активами повинно розглядатися як комплексна функціональна керуюча система, яка забезпечує розробку взаємопов'язаних управлінських рішень.

Будь-які управлінські рішення щодо використання активів у процесі інвестиційної, фінансової чи операційної діяльності не повинні суперечити головній меті діяльності підприємства та стратегічному напрямку його розвитку, оскільки можуть підірвати економічну основу їх ефективного використання у майбутньому.

Ефективна система управління активами, організована з урахуванням зазначених принципів, складає основу розвитку підприємства, досягнення необхідних кінцевих результатів господарської діяльності, а також постійного підвищення його загальної ринкової вартості.

Слід зазначити, активи є найскладнішим з об'єктів оцінки, що пов'язано з впливом великої кількості факторів. Адже ці об'єкти залежно від їх класифікаційних ознак — оборотні, необоротні; матеріальні, нематеріальні, фінансові тощо, можуть використовуватись або утримуватись на підприємстві тривалий час, і на їх оцінку впливатимуть інфляція, моральне та фізичне старіння тощо. В той же час, необхідно пам'ятати про те, що оцінка може виступати способом викривлення даних звітності, приховування фактичних розмірів прибутку. Крім того, інфляція, коливання цін та інші кризові явища ускладнюють оцінку господарських засобів. Саме від методів оцінки активів суб'єкта господарювання залежить якість фінансових звітів і, як наслідок, — прийняття ефективних рішень користувачами фінансової інформації.

Правила оцінки вартості активів є найважливішою проблемою при формуванні даних фінансових звітів в умовах становлення та розвитку ринкових засад господарювання на відміну від директи-

вних, коли ціни і методи оцінки активів були чітко визначені. Саме тому останнім часом активізувались дослідження щодо цих питань.

У наукових публікаціях оцінка розглядається, перш за все, як елемент методу бухгалтерського обліку. Вважаємо, що не слід заперечувати приналежність оцінки до складу елементів методу бухгалтерського обліку, але, разом з тим, оцінка не є виключно бухгалтерським елементом, так як вона притаманна й статистиці, фінансам тощо. Такий підхід обґрунтований, на нашу думку, тим, що історично бухгалтерський облік як наука з'явився першим, а потім відбулося відокремлення фінансів як науки, фінансового аналізу, фінансового менеджменту.

Підготовка кожного управлінського рішення щодо формування активів, їх використання в операційному, фінансовому чи інвестиційному процесі повинна враховувати альтернативні можливості дій. Система критеріїв, яка визначає фінансову ідеологію, стратегію чи конкретну фінансову політику, встановлюється безпосередньо на підприємстві.

Ми переконані в тому, що підходи до оцінки активів з точки зору обліку, фінансів, статистики мають бути гармонізовані. Така гармонізація має починатись з єдиного визначення термінів, враховувати єдиний порядок проведення економічних і фінансових розрахунків, відображення інформації у фінансовій, управлінській, статистичній та інших формах звітності. Інтеграція облікової і фінансової наук сприятиме практичному застосуванню науково обґрунтованих підходів щодо оцінки активів, підвищить ефективність прийнятих на її основі управлінських рішень.

Подальші дослідження в зазначеному напрямку можуть стати початком спільних зусиль фінансистів, економістів, обліковців, направлених на вирішення практичних проблем у контексті розвитку економіки України.

Література

1. *Бланк, И. А.* Управление активами. [Текст] : учебное пособие / И. А. Бланк — К.: Ника-Центр, 2000. — 720 с. — (Серия «Библиотека финансового менеджера». Вып. 6).

2. *Ковалев В. В.* Введение в финансовый менеджмент. [Текст] : учебное пособие / В. В. Ковалев — М.: Финансы и статистика, 2001. — 768 с.

3. Модильяни Франко, Миллер Мертон. Сколько стоит фирма? Теорема ММ [Текст] : / Академия народного хозяйства при Правительстве РФ / А. М. Семенов (пер.с англ.). — 2.изд. — М. : Дело, 2001. — 271 с.